

Edmund Husserl ile Anımsama Göstergesi Olarak 11 Eylül Müzesi'ne Dair Anlam Arayışı

Ayşegül Aycan Solaker , Sivas

Öz

Edmund Husserl ile Anımsama Göstergesi Olarak 11 Eylül Müzesi'ne Dair Anlam Arayışı

Tahakküm, her ne kadar gözlemlenebilen bir olgu olsa da, teorik olarak yerini tam olarak belirlemek oldukça güçtür. Fakat Michel Foucault söz konusu tahakkümün sosyal mekânlara nüfuz ettiğini ileri sürmüş, böylelikle de geçici konfigürasyonlar ve söylem yapıları ile tahakkümün kendisini görünür kılabilirdiğini belirtmiştir (Srubar 2009: 201). Bu bağlamda söz konusu geçiciliğin önüne geçilebilmesi ve belleğin zamana direnmesi için mekânın önemli bir unsur olduğunun söylenilmesi yanlış olmaz.

20. yüzyılın en önemli düşünürlerinden biri olan Edmund Husserl'in öne sürmüş olduğu fikirler felsefe, sosyoloji ve psikoloji alanında analizlerin yapılmasına katkı sağlamıştır. Bu noktada çalışmanın amacı, Husserl'in temellerini atmış olduğu ve bir öz ontolojisi olan fenomenoloji yöntem olarak kullanılarak, 11 Eylül Müzesi'nin analizinin yapılmasıdır. Böylelikle de hafıza mekânı olarak kabul edilen müzenin Husserl referans alınarak göstergebilim üzerinden değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Anımsama göstergesi, Edmund Husserl, İmge, 11 Eylül Müzesi

Abstract

The Search of the Meaning with Edmund Husserl in Relation to the 9/11 Museum As an Indication of Recollection

Although the dominance is a phenomenon that can be observed, it is difficult to determine its position theoretically and precisely. However, Michel Foucault argued that dominance influences the social spaces so that dominance with temporary configurations and discourse structures can make themselves visible (Srubar 2009 :201). In this context, it is not wrong to say that the space is an important element to be avoided the temporality and to resist the memory against the time.

One of the most important thinkers of the 20th century is Edmund Husserl whose ideas have contributed to making the analysis of philosophy, sociology, and psychology. The aim of the work is to analyse the National September 11 Memorial&Museum by using Husserl's phenomenology as a method. Thus, it is aimed to evaluate the museum, which is accepted as a memory place, with the reference to Husserl.

Keywords: Edmund Husserl, Image, Indication of Recollection, National September 11 Memorial&Museum

Giriş

İnsanoğlunun konuşmaya başladığı ilk andan itibaren anlamın varlığını temellendirmek mümkündür, zira dilde var olan kelime ve cümlelerin anlamı sayesinde insanoğlu

düşüncelerini ve duygulanımlarını aktararak iletişim içerisine girebilmiş ve etkileşim sağlamıştır.

Dil ile örüntülenen birçok görünüm mevcuttur. Söz konusu görünümlerden biri bellektir. Bellek, anımsama ve unutma olguları, bireysel açıdan olduğu kadar kolektif açıdan da birbirleriyle irtibatlıdır: Çünkü her şeyden önce hatırlamak bir süreçtir ve anımsama bu sürecin bir sonucudur. Devamlı hatırlama ile de bellek oluşmaktadır. Fakat bellek, kolayca gözlemlenebilen bir olgu değildir. Bellek, araştırmalar sonucunda somutluk kazanmakta ve belli bir sosyo-kültürel bağlamda anımsama eylemleri, eylemlerin içeriği ve işlevine dair varsayımlar türetilmektedir. Bu esnada ise kolektif bellek kültürel çalışmaların odak noktası haline gelmektedir (Erl 2005: 7).

Diğer yandan dilsel bilgiler bellekte bulunmaktadır ve modern dilbilimde dil, uzun süreli bellekte depolanan zihinsel bir bilgi sistemi olarak tanımlanmaktadır. Konuşmak ve konuşulanları anlamak için de bu bilgi sistemi aktive olmaktadır. Uzun süreli bellekte bilgiler ise ihtiyaç durumunda kısa belleğe geri çağrılmaktadır. Bu esnada dilsel bilgiler kelime üzerinden temsil edilmekte ve aktarılmaktadır (Schwarz ve Chur 2004: 13). Dolayısıyla kelimelerin anlam boyutu bireysel bellek için olduğu kadar toplumsal bellek için de aktif rol oynamaktadır. Bu bağlamda dil ile örtünen bir görünüme sahip olan bellek, bir bakıma mekâna bağlanırken aslında bugüne olduğu kadar geleceğe de tutunabilmektedir. Dolayısıyla bilinçli veya bilinçsiz şekilde mekânlara yüklenen anlamlar, geçmişten günümüze, kurgudan gerçeğe kısacası yaşamın her alanında bizleri çevrelemektedir. Anlam arayışı ve karmaşası içinde bulunan insan da anlamı imgeye dönüştürerek kavram haritasında şekillendirmekte ve dünya görüşünü oluşturmakta veya eklemektedir. Bu noktada belli bir görünüme ve anlama sahip olan 11 Eylül Müzesi'nin analizi yapılmaya çalışılacaktır.

Gösterge-Anlam İlişkisi

Her ne kadar anlam, 19. yüzyılda temellendirilmiş ve kuramsallaştırılmış ise aslında anlamın ortaya çıkışını insanın iletişim kurmaya başladığı andan itibaren irtibatlandırmak olanaklıdır. Çünkü ihtiyaçtan doğan iletişim, amaç doğrultusunda etki - tepki bağlamında gerçekleşmekte, bu durum ise iletişimde olan kişileri, söylenmek ve kastedilmek istenenin ardındaki anlam arayışına itmektedir. Dolayısıyla ihtiyaç, niyet, etki ve tepki ise anlamın oluşmasında aktif rol oynamaktadır. Anlam içerisinde düşünülmesi gereken diğer bir olgu ise imgedir, zira imge oluşuktan sonra anlamlandırma süreci başlamaktadır. Anlamlandırma ise simgeye dönüşmektedir. Buradaki simge dildir ve sembolik ağı söylemdir.

En genel tanımıyla iletişim aracı olarak ifade edilen dil, her türlü anlamı üretmekte ve insan yaşamını etkinlik alanları içerisinde sarmalamaktadır. Dilbilim çalışmalarında ise dil, Saussure ile yeni bir boyut kazanmış ve “bir göstergeler sistemi” olarak betimlenmiştir. Göstergebilim, en genel anlamıyla göstergeleri ve gösterge dizgelerini inceleyen bilim dalı olarak tanımlanmaktadır. Amerikalı pragmatist filozof Charles Sanders Peirce'in düşüncelerinden hareketle de Moris ve Carnap sentaks, semantik ve pragmatik göstergebilimi oluşturan unsurlar olarak kabul etmektedirler (Lyons 1991: 6).

II. Dünya Savaşı sonrası, Roland Barthes'in yazmış olduğu "Göstergebiliminin Öğeleri" adlı kitap, gösteren ile gösterilen arasındaki bağıntıya yeni bir soluk getirmiştir: Nesnenin anlamı sadece düzenlamında değil, aynı zamanda yer almış olduğu kültürel süreçlere göre de yananamlar içermektedir. Yani gösterge, kültürel değerler veya ideoloji ile birbirine bağlanabilmektedir. Yananlamın veya ikincil derecedeki göstergenin varlığı ise toplumsal göstergebiliminin temelini oluşturmaktadır. Dolayısıyla bir gösterge, bir ideolojiyi bir söze veya imge içine sokabilmekte ve imleyebilmektedir (Gottdiener 2005: 31-31).

Husserl'in Fenomenoloji Kuramı

20. yüzyılın hiç kuşkusuz en önemli düşünürlerinden biri Edmund Husserl'dir. 1859-1938 tarihleri arasında yaşayan Alman filozofun günümüz dünyası için bu kadar önemli olmasının nedeni, Franz Brentano'nun öncülüğü yapmış olduğu fenomenolojiyi daha ileriye taşıyarak fenomen (görüngü) kavramına yeni anlayış getirmiş olmasıdır: Husserl'e göre görünen şey aslında görünenin anlamıdır ve anlam söz konusu algıya göre değişmektedir.

Husserl fenomenolojisinde *yönelimsellik* (Intentionalität) önemli bir rol oynamaktadır: İnsanda var olan bilgi ve bilgilerin tecrübe zemini aynı zamanda bir yönelim (Intentio) taşımaktadır ve bundan dolayı bir şeyi kastetmektedir. Bu esnada yönelim nesne ile irtibatlı durumdadır (Husserl 2003: 79 - 80). Yani yönelimsellik bir bakıma bilincin bir meseleye yönelimi ve birşeyle ilişkilendirme durumu olarak tanımlanmaktadır. Brentano'ya göre de yönelimsellik tecrübe ile nesne arasında kurulan iki terimli bir bağlantıdır (Zahavi 2014: 173). Bu bağlamda yönelimsellik, yaşantı (Erlebnis) kavramıyla irtibatlıdır. Fakat yaşantı kavramıyla bir olaydan ziyade o olaya dair algılayış ve duygulanımlar kastedilmektedir. Dolayısıyla yönelimsel yaşantıların tinsel ve bilinçsel olayları içerdiğinin söylenmesi yanlış olmaz (Topakkaya 2007: 125-128).

Yönelimselliği belirleyen iki unsur bulunmaktadır: benzerlik ve nedensellik. Benzerlikte kastedilen şey sadece tabloda veya resimde gerçeğin temsil edilmesi değildir, zira kelimeler nesnelere temsil ederler fakat temsil ettikleri nesnelere benzemezler. Yani gösterge veya resim için temsil özelliği bilişsel alımlama yoluyla kazanılmaktadır. Fakat yine de bir nesneye ait bilincin oluşması için söz konusu nesnenin nedensel bir ilişki içinde olması gerekmektedir. Bu ilişki yönelimselliğin nedensellik özelliğini karşılamaktadır (Zahavi 2014: 170-172).

Husserl'in yönelimselliği ve fenomenolojisi için neoma önemli bir kavramdır ve algıda neoma aktif rol oynamaktadır (bkz. Husserl 1913: 180-182). Çünkü Husserl'e göre her eylemle bağlantılı bir neoma vardır ve şayet gerçek bir nesne var ise neoma söz konusu nesneye yöneliktir. Bir masal karakteri düşünüldüğünde de yine neoma mevcuttur, lakin yönelimin bir nesnesi yoktur. Fakat neoma sayesinde böyle bir edim bile yönlendirilmiş olmaktadır. Kısacası neoma yönelimsel olandır ve yönelimde neoma önemli bir rol oynamaktadır (Follesdal 2005: 161-162). Ayrıca her yönelimsel yaşantıda bir neoma ve neomada da nesneyle ilişkili bir mana mevcuttur (McIntyre ve Smith 2005: 221) ve mana bilinç tarafından deneyimlenmedikçe, yani paranteze alma işlemi gerçekleşmedikçe neomanın yargısız olması beklenilemez ve bu yüzden algı ve alımlamayı negatifleştirdiği de söylenebilir.

Husserl'e göre üç göstergenin varlığından bahsetmek de olanaklıdır: doğal göstergeler, yapay göstergeler veya anımsama göstergeleri ve dilsel göstergeler. Husserl, doğal göstergeyi fosil kemikler ile örneklendirirken, iletişimdeki fonksiyonlarına bakmaksızın her konuşmayı dilsel gösterge olarak kabul etmektedir. Yapay göstergeler diğer bir ifadeyle anımsama göstergeleri için ise belli bir ulusa ait bayrak örneğini vermektedir (de Palma 2008: 44). Bu noktada kişiye belli bir olayı hatırlatan anıtın da anımsama göstergelerinden biri olduğu söylenebilir (Sukale 1988: 34). Bu bağlamda Husserl'in göstergeler arasında yapmış olduğu ayırım ve belirlenimlerden hareketle, 11 Eylül Müzesi'nin bir anımsama göstergesi olduğu, aynı zamanda da toplumsal belleğin devamlılığı ve aktarımı için aktif rol oynadığı söylenebilir.

11 Eylül Sonrası Değişen İmge

Mekân üzerinden verilmek istenen anlam, yorumlama sürecinden geçerek manaya dönüşmektedir. Bu noktada kişiden kişiye değişen mana, kişinin duyuşsal ve bilişsel algısıyla daha da sübjektiflik kazanmaktadır. Dolayısıyla imge muğlak bir gerçeğe işaret etmektedir. Bu noktada araştırılması gereken şey, imgenin oluşum aşamasıdır. Diğer bir ifade ile, söz konusu muğlaklığın giderilmesi için imgenin oluşumuna neden olan olay ve olguların araştırılması gerekmektedir. Bu bağlamda çalışmanın arka planını oluşturan olaydan bahsetmek yerinde olacaktır.

Terörizm kavramı, 11 Eylül 2001 günü herkesin belleğine kazınan bir anlam kazanmıştır: Öyle ki terörizm en genel anlamıyla siyasi amaçlı bir şiddet biçimini tanımlayan ve özellikle toplum içerisinde aşırı korku ve güvensizlik gibi emosyonel reaksiyonların olduğu bir ortamı amaçlayan (Hirschmann 2001: 7) bir kavramken, 11 Eylül günü sadece ABD halkını değil, aynı zamanda tüm dünya konjonktürünü etkileyen bir olguya dönüşmüş ve olaylara dair farklı anlam ve algılar oluşmuştur. Dolayısıyla 11 Eylül olaylarının objektif bir anlamının olmadığı söylenilmesi yanlış olmaz. Anlam, ancak ilerleyen gün ve haftalarda tartışmalı olarak oluşturulmuş ve bu esnada tamamen yeni kavramlar seçilmiş ya da eski kavramlar yeni bir bağlama uyarlanmıştır (Nabers 2005: 308). Bağlam yeni bir düzenin de temelini oluşturmuş, saldırıları savaş ilanı olarak kabul eden ABD'nin yanında Almanya, Fransa, İngiltere gibi ülkeler yer almıştır. Bu esnada ise Afganistan, Irak, Kuzey Kore ve Sudan gibi ülkeler düşman olarak kabul edilmiş ve "haydut devletler" olarak adlandırılmışlardır (Özer 2009:194). Özetle 11 Eylül'den sonra uluslararası normların oluşumunda gerilim söz konusudur. Bu durum ise baskın amerikan söylemleriyle geçici olarak sabitlenmiştir: Savaş havası hakimdir, fakat bu savaş diğer savaşlardan farklı olacaktır.

Durum böyleyken Almanya'nın tepkisi ABD tarafından oluşturulan yeni hukuki kategoriler için tamamen olumlu olmamıştır. Fakat Almanya, ABD'nin teklif etmiş olduğu plana karşı ikna edici bir alternatif sunabilecek durumda da olamamıştır. Ayrıca Irak'taki savaş 11 Eylül 2001'den sonra söylemsel olarak inşa edilmiş, Afganistan'a müdahalede bulunulması ise uluslararası sistemin yeni niteliğinin bir ifadesi olmuştur. Almanya her ne kadar Afganistan'daki terörizmle mücadelede aktif rol oynasa da başlangıçta Irak'ta başarısız olmuştur. 2002 yılının başından itibaren de söylemde Alman ve Amerikan Hükümetleri arasındaki konumsal farklılıklar aşikâr olsa da Almanya Hükümetinin mutlak reddedici tutumuna dair demeçler söz konusu değildir. Aksine Almanya ABD'yi kendi geleneksel anlayışı ile belirlenen çerçevede karşılamış, böylelikle iş birliği mümkün olmuştur. Fakat bu iş birliği Almanya'nın normatif eylem

yönelimi ile sınırlı olmuştur (Nabers 2005: 308-309). Fakat iş birliğiyle uluslararası güvenliği yeniden sağlamak amacıyla girişilen bu küresel mücadeleye şimdiye kadar hedefinden sapmış, beklenen etkiyi yaratamamıştır. Irak, her geçen gün insan hayatına mal olan uzun bir savaş olmuş ve beklenenin aksine tehdit potansiyeli azalmamıştır (Kuntz 2007: 11-12). Üstelik ABD'nin saldırı sonrası Bush Doktrini ile önce Afganistan'a müdahalede bulunması, sonrasında ise Irak'ı işgal etmesi o ana kadar mevcut olan imgeyi değiştirmiş, yerellik ve azınlık kazanmış bir imgeye indirgemıştır: ABD artık *kurban* bir ülke değil, *kurbanlaştıran* bir devlet imajına sahip olmuştur. Bu bağlamda müdahaleler sonrası değişen imgenin istenilen şekilde düzenlenmesi için hafıza mekânına ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Söz konusu ihtiyacın ise 11 Eylül Müzesi ile karşılandığını söylemek olanaklıdır. Öyle ki, 11 Eylül Müzesi ile yaralı bilinç anımsatılarak mağdur ve yaralı imgesi tekrar yaratılmıştır. Sonucunda ise Irak Savaşı, unutmama ve hatırlama noktasında yüzleşilmeyen bir hesap olarak tarihteki yerini almakla kalmamış, aynı zamanda dünyayı ve gelecek kuşakları kendi içinde disipline eden 11 Eylül Müzesi'nin görünmeyen bir yüzü de olmuştur. Dolayısıyla 11 Eylül Müzesi, bir yandan kendi varlığını ortaya koyarken, diğer yandan ötekini konumlandırmakta ve geleceği kurucu bir ayrılık üzerinden irtibatlandırmaktadır.

11 Eylül Müzesi

Toplumsal bellek üzerinde kurulan tahakkümün ve kontrol mekanizmalarının aynı zamanda erkin şartlarını ve sonuçlarını algı içerisinde belirlediği yadsınamaz bir gerçekliktir. Özne üzerinde kurulan iktidar alanını evrensel haklar üzerinden meşrulaştırmak ve genişletmek için ise mekân önemli bir unsurdur. Diğer bir ifade ile söylemlerin eyleme dönüşme noktasında söz konusu bilince uygun mekân veya mekânları belirlemek, mevcut gücü kullanma ve dağıtma esnasında önem arz etmektedir. Bu noktada belleğin dönüşümü ve aktarımı için önemli bir unsur olan mekân, hakikatin tezahürü olarak kabulünü gelecek kuşaklara sunmaktadır.

Toplumsal belleği oluşturan ve devamını gelecek nesillere aktaran mekânlardan biri de 11 Eylül Müzesi'dir. 10 bin 220 metrelik bir alan üzerine inşa edilen müzede, İkiz Kuleler'den kalan sütunlar, saldırılarda yaşamını kaybedenlerin fotoğrafları ve eşyaları, kulelere çarpan uçakların parçaları ve olay günü çekilen videoların yer aldığı Ulusal 11 Eylül Müzesi'ni gösterebilim üzerinden okumak ve anlamak mümkündür, zira 11 Eylül Müzesi'nde yer alan eşyalar, fotoğraflar ve videolar birer gösterendir ve saldırıların yol açmış olduğu etkilere işaret etmektedir. Dolayısıyla 11 Eylül Müzesi Saussure tarafından tanımlanmış olan göstergeler sisteminde yer almaktadır. Fakat saldırılar sonrası duysal ve bilişsel algıyla oluşan imge herkeste farklılık göstermektedir. İmgenin muğlaklığı ise saldırılar sonrası ABD'nin izlemiş olduğu dış siyasetten kaynaklanmaktadır. Bu noktada binaya yüklenen mana (Sinn) kişiden kişiye, toplumdaki topluma farklılık göstermektedir.

Barack Obama tarafından 21 Mayıs 2014 tarihinde halka açılan, yaklaşık 700 milyon dolar fonun ayrımıyla dikkatleri ve tepkileri üzerine çeken bir mekânın, Ulusal 11 Eylül Hatıra Müzesi'ni Nora'ya referansla hafıza mekânı olarak adlandırmak da olanaklıdır. 1931 doğumlu Fransız tarihçi Pierre Nora hafıza mekânları kavramını öne atmış ve oldukça önemli, bir o kadar da ilginç araştırmaların kapısını aralamaya olanak sağlamıştır. Hafıza Mekânları adlı kitabında da hafıza mekânı kavramının tanımını şu şekilde yapmıştır:

... mekân ya da zaman, mekân ve zaman - içinde her şeyin değerli olduğu, simgesel ve anlamlı olduğu bir çember belirlenir. Bu anlamda hafıza mekânı ikili bir yerdir; kendi üzerine kapalı, kimliği içine kapanıp kalmış, adı üzerine kıvrılmış, ama geniş anlamlara açık bir taşkınlık mekânı. (Nora 2006: 37)

Bu bağlamda görünüm ve hakikat ikileminden hareketle, 11 Eylül Müzesi'nin hafıza dönüşümü ve hakikatin temsili sayılması için ne kadar etkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, hafıza mekânları tarih ve bellek diyalektiği üzerinden Pierre Nora referans alınarak irdelenmeye çalışıldığında, tarih ile belleğin sınırları çizilebilmektedir:

Hafıza, tarih: Bunlar eş anlamlı değildir, hatta onları birbirleriyle zıtlıştıran çok şey vardır. Hafıza her zaman yaşanan gruplar tarafından üretilen yaşamın kendisidir. Bu amaçla, hafıza anımsama ve unutmaya diyalektiğine açık, onların sürekli biçim değiştirmelerinden habersiz, her türlü kullanımlara ve el oyunlarına karşı duyarlı, uzun belirsizliklere ve ani dirilmelere elverişlidir ve devamlı bir gelişim halindedir. Tarih ise artık bulunmayan şeylerin yeniden oluşturulmasıdır, ama hep sorunlu ve eksiktir: Hafıza, her zaman güncel bir olay, sürekli şimdiki zamanda yaşayan bir bağdır; tarih, geçmişin bir tasavvurudur. Hafıza sadece onu güçlendiren ayrıntılarla uyur, çünkü duygulara dayalı ve sihirlidir; buğulu, karışık, iç içe geçmiş, kabataslak, özel ve simgesel anılardan beslenir: Her tür aktarıma, perdeye, sansüre ve yansıtmaya karşı duyarlıdır. Tarih ise zihinsel ve ayrıştırıcı bir iştir, bu yüzden de analiz, söylem ve eleştiriyi gerektirir... Hafıza somuta, uzama, harekete, imgeye ve nesneye kök salmıştır. Tarih sadece zamansal sürekliliklere, gelişmelere ve nesnelere ilişkisine bağlıdır. Hafıza bir mutlaktır, fakat tarih sadece göreceli olanı bilir. (Nora 2006: 19)

11 Eylül Müzesi, Nora üzerinden tekrar düşünüldüğünde, tarihin olaylara, belleğin ise mekânlara bağlandığı anlaşılmaktadır. Bu noktada hafıza mekânlarının amacı, unutmayı engelleyerek soyut olanı somutsal bir uzama yaklaştırmak, onu yer aldığı düzende sabitlemeye çalışmaktır, zira en duyarlı tecrübeler hitap eden hafıza mekânları, sembolik ve işlevsel anlama da sahiptir (Nora 2006: 31 - 36). 11 Eylül Müzesi sembolik anlam ile düşünüldüğünde ise, 11 Eylül saldırıları sonrasında “Terörle Mücadele” söyleminin kolektif bir söyleme taşınmasıyla, eylemi somut bir uzama sokan günümüz hafıza mekânlarından biri ve Husserl'e referansla görüntüsü üzerinden görünüm yaratan bir anımsama göstergesi olduğu söylenebilir. Görünümün temsili ise Afganistan ve Irak gibi devletlerin “Haydut Devletler” olduğu ve bu yönde bir gösterene sahip olmaları istenmesidir. Fakat Husserl'in kuramına göre ABD'nin amaç ile sonuç arasındaki bağıntısı ele alındığında, Afganistan ve Irak'ın öz kavramına denk düştüğünü, algının değişimine ise neomaların sebep olduğunu söylemek mümkündür. ABD demokrasi ve terörizmle savaş sloganlarıyla Ortadoğu'nun kalbine yerleşme imkânı bulmuş ve böylelikle de petrol rezervlerine sahip olarak gelecekteki çıkarlarını koruma altına almıştır. Amerikan medyasının ise ABD çıkarlarına göre hareket etmesi ve Irak halkının işkence ve zulme uğramasının basın ve özellikle fotoğraflar ile kamuoyuna fazla sızmamaları nedeniyle, toplumda ABD aleyhine neomalar oluşmamış, dolayısıyla Irak'ın işgali sömürülen devlet olarak belleklerimizde işlenmemiştir. Halbuki 11 Eylül saldırıları esnasında ve sonrasında yansıtılan fotoğraflar, videolar ve söylemler ile ABD'ye saldıranlara karşı güçlü bir manipülasyon oluşturulmuş, ABD'nin terör kurbanı bir devlet olarak diğer ülkelere saldırma hakkına sahip olduğu vurgulanmıştır. Sonucunda ise Irak ilk önce bellekte işgal edilmiştir. Günümüzde ise Irak, göstergebilimsel toplum haline dönüşerek, emperyal güçlerin sömürge belleği günümüze taşınmıştır. Bu noktada asıl niyetin gizlenmesi için, imgeler oluşturulmuştur, zira her şeyden önce öznenin kavram haritasına göre dünya görüşü oluşmakta ve gerçekliği ona göre algılamaktadır. Dolayısıyla bu konuda söylemlerin ve manipülasyonların çokluğu aslında ABD'nin

mevcut kavram haritasında lehte imge oluşturmaya çalıştığını göstermektedir. Bunu yaparken de ötekini konumlandırarak haklılığına küresel bir kimlik edindirme çabasında olduğu söylenilebilir.

Sonuç

Sonuç olarak, tarih yaşanmışlıklara, bellek ise mekânlara bağlanmaktadır. Mekânlar ise sürekliliği sabitleyen unsurlardır ve artık hafıza mekânlarının varlığından söz etmek mümkündür. 11 Eylül saldırıları sonrası sürekli tekrarlar kendini ortaya koyan yaralı bilincin mekânı ise 11 Eylül Müzesi'dir. 11 Eylül Müzesi ile de aslında imgeyi oluşturan duyuşal alana müdahale edilmiş, ABD'nin olaylar sonrası izlemiş olduğu dış politikanın haklılığı gösterge yoluyla oluşturulmaya çalışılmıştır. Ayrıca ABD'nin Afganistan ve Irak'a saldırıları sonrası değişen imgeyi, 11 Eylül Müzesi'nin yapımı ve halka açılışı ile tekrar düzenlemeye çalıştığı söylenebilir.

11 Eylül Müzesi, kurucu bir ayrılık ile geçmişle yüzleşmeye imkân veren bir mekândır ve müzenin görüntüsü üzerinden bir görünüm yaratıldığı söylenebilir: Görünümün temsili terör ve bu terörden zarar gören ABD halkıdır. Fakat diğer yandan, 11 Eylül Müzesi'nin kendi görüngüsü altında Irak Savaşı'nda yitirilen binlerce canın uslanılması için oluşturulan bir mekân olduğunun da söylenilmesi yanlış olmaz. Dolayısıyla görünümün bir yanılısıma olduğu ve bu yanılısamaya neomaların neden olduğu söylenebilir, zira 11 Eylül saldırıları sonrası, Afganistan'a müdahalede bulunulması ve Irak'ın işgal edilmesi farklı algılara yol açmış ve bu durum neomaların oluşmasına neden olmuş, sonucunda ise beklenen kolektif bellek oluşmamıştır. Dolayısıyla 11 Eylül Müzesi'ni aynı zamanda neomaların mekânı olarak adlandırmak mümkündür. Ayrıca söz konusu olaylar, Afganistan ve Irak halkının da bir zihin durumunu oluşturmakta ve 11 Eylül Müzesi'ne dair bir göndermede bulunmaktadır. Yani olaylar ve mekân arasında yönelimselliği belirleyen ve gösteren bir nedensellik söz konusudur. Dolayısıyla her ne kadar 11 Eylül Müzesi ABD halkının olaylara dair üzüntü, kederini ve unutmayacağı bir günü temsil ediyor olsa da aslında Afganistan ve Irak halkı için de müze aynı şekilde yönelimsel yaşantının bir göstergesidir.

Kaynakça

- de Palma, Vitterio** (2008): Husserl's Phänomenologische Semiotik (1. Logische Untersuchung). (Hrsg. Otfried Höffe), *Logische Untersuchungen*, Berlin, s. 43-59.
- Erll, Astrid** (2005): Kollektives Gedächtnis und Erinnerungskulturen, http://www.beck-shop.de/fachbuch/leseprobe/9783476018939_Excerpt_001.pdf (Erişim Tarihi: 05.12.2017).
- Follesdal, Dagfinn** (2005): Husserl's Notion of Neoma (Edited by Rudolf Bernet, Donn Welten and Gina Zavota), *The web of meaning : language, noema, and subjectivity and intersubjectivity*, https://books.google.com.tr/books/about/Edmund_Husserl_The_web_of_meaning_langua.html?id=t5uUvRxaDwMC&redir_esc=y (Erişim Tarihi: 29.04.2018).
- Gottdiener, Mark** (2005): *Postmodern Göstergeler: Maddi Kültür ve Postmodern Yaşam Biçimleri*, (Çev. Hakan Gür, Arhan Nur, Erdal Cengiz), İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.
- Hirschmann, Kai** (2001): *Terrorismus in neuen Dimensionen – Hintergründe und Schlussfolgerungen*, www.bpb.de/apuz/25824/terrorismus-in-neuen-dimensionen?p=all, Erişim Tarihi (25.04. 2018).

- Husserl, Edmund** (1913): Ideen zur einer reinen Phänomenologie und phänomenologischen Philosophie, <https://zeitfuerdich.files.wordpress.com/2014/01/husserl-ideen-zuc2b4r-reinen-phaenomenologie.pdf> (Erişim Tarihi: 26.04.2018).
- Husserl, Edmund** (2003): *Fenomenoloji Üzerine Beř Ders*, (Çev. Harun Tepe), Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Kuntz, Friederika** (2007): *Der Weg zum Irak-Krieg Groupthink und die Entscheidungsprozesse der Bush-Regierung*, Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Lyons, John** (1991): "Bedeutungstheorien", (Hrsg. Hugo Steger und Herbert Ernst Wiegand) *Semantik-Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft*, Berlin&New York, s. 1-23.
- McIntyre, Ronald&Smith David Woodruff** (2005): Husserl's Identification of Meaning and Neoma, The web of meaning : language, noema, and subjectivity and intersubjectivity, https://books.google.com.tr/books/about/Edmund_Husserl_The_web_of_meaning_langua.html?id=t5uUvRxaDwMC&redir_esc=y (Erişim Tarihi: 29.04.2018).
- Nabers, Dirk** (2005): *Allianz gegen den Terror Deutschland, Japan und die USA*, VS Verlag für Sozialwissenschaften: Wiesbaden.
- Nora, Pierre** (2006): *Hafıza Mekânları* (Çev. Mehmet Emin Özcan). Ankara: Dost Kitabevi.
- Özer, Ahmet** (2009): 11 Eylül, Bölünen Dünya, Huntington ve Çatışma, *Toplum ve Demokrasi* 3(5), s. 191-210.
- Topakkaya, Arslan** (2007): E. Husserl'de Noema Ve Noesis Kavramları. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 7, s. 121-136 (<http://www.flfsdergisi.com/sayi7/121-136.pdf>) (Erişim tarihi: 27.04.2018)
- Schwarz, Monika&Chur, Jeannette** (2004): *Semantik: Ein Arbeitsbuch*, Tübingen: Gunter Narr Verlag.
- Srubar, Ija** (2009): *Kultur und Semantik*, Wiesbaden: VS Verlag Für Sozialwissenschaften.
- Sukale, Michael** (1988): *Denken, Sprechen und Wissen: Logische Untersuchungen zu Husserl und Quine*, Tübingen: J.C.B. Mohr Verlag.
- Zahavi, Dan** (2014): Yönelimsellik ve Bilinç (Çev. Çağlar Koç), *Kayı Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, Sayı 22, s. 167-182.